

ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรม อำเภอเมือง
จังหวัดนครราชสีมา

Factors Effecting to Worker's Health Promotion Behavior in Industrial Factories
Muang District Nakhon Ratchasima Province

สถาพร หมั่นกิจ

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดจังหวัดนครราชสีมา

โทรศัพท์ : 0-4446-5010 ; E-mail: satha_011@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อศึกษาพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพและปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรม อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา โดยประยุกต์แบบจำลอง PRECEDE-PROCEED ในการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ 3 กลุ่ม คือ กลุ่มปัจจัยนำ กลุ่มปัจจัยเอื้อ และกลุ่มปัจจัยเสริม และประยุกต์แบบประเมินวิธีการดำเนินชีวิตและลักษณะนิสัยทางสุขภาพของ Pender ในการศึกษาพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรม กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนวัยแรงงาน อายุ 18 ปีขึ้นไปที่ทำงานเป็นพนักงานหรือคนงานในโรงงานอุตสาหกรรมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 400 คน โดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน จากประชากรทั้งหมด 19,567 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งได้ตรวจสอบความตรงของเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน และหาความเที่ยงของเนื้อหาโดยนำแบบสอบถามไปทดสอบในประชาชนที่มีความคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง 30 คน แล้ววิเคราะห์หาความเที่ยงตามวิธี

ของครอนบาค พบว่า สัมประสิทธิ์ของความเที่ยงในปัจจัยด้านความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพ การรับรู้ภาวะสุขภาพ การเข้าถึงสถานบริการสุขภาพ การรับรู้นโยบายสุขภาพ การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับสุขภาพ การได้รับการสนับสนุนทางสังคม และพฤติกรรมสุขภาพเป็น 0.6396, 0.8439, 0.8347, 0.8457 0.9115, 0.7684 และ 0.8730 ตามลำดับ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยแจกแบบสอบถามแล้วให้กลุ่มตัวอย่างตอบเองแล้วไปปรับคืน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ คำนวณค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอน

ผลการวิจัย พบว่า พนักงานในโรงงานอุตสาหกรรม อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพถูกต้องปานกลาง และเมื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ จากปัจจัยที่ศึกษา 3 กลุ่มปัจจัย คือ กลุ่มปัจจัยนำ ได้แก่ปัจจัย ลักษณะประชากร (อายุ เพศ สถานะภาพสมรส การศึกษา) ความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพ การรับรู้ภาวะสุขภาพ กลุ่มปัจจัยเอื้อ ได้แก่ปัจจัย การเข้าถึงสถานบริการสุขภาพ การรับรู้นโยบายส่งเสริมสุขภาพ กลุ่มปัจจัยเสริม

ได้แก่ปัจจัย การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับสุขภาพ การได้รับการสนับสนุนทางสังคม พบว่า ปัจจัยที่สามารถทำนายหรืออธิบายการผันแปรพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 มีจำนวน 2 ปัจจัย คือ การได้รับการสนับสนุนทางสังคม และการรับรู้ภาวะสุขภาพ โดยสามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพได้ร้อยละ 56

คำสำคัญ : ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ

Abstract

The purpose of this survey research was to study factors effecting to workers health promoting behavior in Industrial factories, muang distric Nakhon Ratchasima province. PRECEDE – PROCEED Model combined with Pender's health promotion lifestyle.were applied for the study the predisposing factors,enabling factors,reinforcing factors to effecting to worker's health promoting behavior in Industrial factories Four random selected by Stratified Random Sampling technique. the 400 sample worker's were selected by total workers 19,567 workers The questionnaires were applied to design the conceptual frame work by dada,over tesis about health promotions.Content validity by expert ,Reliability by samping the same population 30 person and analysis with Cronbach's coefficient alpha. Data were collected from january 2005 to March 2005 through questionnaires. Frequency,

Percentage distribution, mean, median, standard deviation, minimum-maximum, one way analyzis of variance, Multiple regression analysis were used to analyze the data Results of The survey revealed that predisposing factors were age, health status perceptions. Enabling factorswere and distance from their residence to sport field, hospital or health center, Policy health promotion. Reinforcing factors were receiving health information from mass media and other persons including social support. These factors had significant relationships with health promotion behaviors ($p\text{-value}<0.05$). on multiple regression analysis it was found the best predictor in predisposing, enabling, reinforcing factors, respectively was social support health status perceptions and receiving health information from mass media and other Persons ($p\text{-value}<0.001$).

Keywords: Factors Effecting to Worker's Health Promotion Behavior

บทนำ

พนักงานวัยแรงงานมีบทบาท และมีความสำคัญอย่างสูงในด้านการพัฒนาประเทศ โดยได้เข้าไปมีบทบาททั้งด้านอุตสาหกรรมและเกษตรกรรมอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด นับตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ผลการพัฒนาดังกล่าวก่อให้เกิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับสูง โดยเฉลี่ยร้อยละ 6.7 ต่อปี^[3] ผลของการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจทำให้การผลิตในภาคอุตสาหกรรม ได้รับการส่งเสริมอย่างเต็มที่

และขยายตัวออกไปอย่างรวดเร็ว มีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งในวิถีการดำเนินชีวิต พฤติกรรมการบริโภคพฤติกรรมการสร้างสุขภาพ โดยได้เปลี่ยนแปลงรูปแบบไปตามสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่มีความสลับซับซ้อน การเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้ชัดในด้านสุขภาพอนามัย ได้แก่ สาเหตุการตายเนื่องจากโรคไม่ติดต่อมีแนวโน้มสูงขึ้น โดยเฉพาะโรคโรคหัวใจและหลอดเลือด โรคมะเร็ง โรคความดันโลหิตสูง นอกจากนี้ภาวะเศรษฐกิจและสังคมปัจจุบันทำให้ต้องเผชิญกับความเครียด ภาวะสุขภาพจิต ตลอดจนปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อม จากสถิติอัตราการตาย ของกระทรวงสาธารณสุขในปี 2550 – 2555 ต่อพันประชากร พบว่า โรคไม่ติดต่อเป็นสาเหตุสำคัญของอัตราตายซึ่งอยู่ใน 5 อันดับ คือ โรคหัวใจ อัตราตาย 59.5 อุบัติเหตุ อัตราตาย 52.7 โรคมะเร็งทุกชนิด อัตราตาย 45.0 โรคความดันโลหิตสูง อัตราตาย 16.4 การฆ่าตัวตายและการถูกฆ่าอัตราตาย 14.7^[4] และจากสถิติอัตราการป่วยของกระทรวงสาธารณสุขในปี 2550 - 2556 ต่อแสนประชากร ยังพบว่า โรคไม่ติดต่อเป็นสาเหตุสำคัญของอัตราผู้ป่วยนอก ซึ่งอยู่ใน 5 อันดับ ได้แก่ โรคระบบทางเดินหายใจ อัตราป่วย 434.8 โรคระบบย่อยอาหาร อัตราป่วย 242.9 โรคระบบกล้ามเนื้อ อัตราป่วย 176.2 โรคระบบไหลเวียนเลือด อัตราป่วย 147.1 โรคเกี่ยวกับต่อมไร้ท่อและโภชนาการ อัตราป่วย 106.9 ซึ่งแสดงถึงสภาพปัญหา ทั้งทางด้านความรุนแรงและขนาดของปัญหาในหมู่ประชาชน ในประเทศไทยที่ทวีความสำคัญยิ่งขึ้น^[2]

จากการที่ภาคอุตสาหกรรมมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศ จึงทำให้ประชาชนที่อยู่ในวัยแรงงานการศึกษาไม่สูงนักเข้าสู่

ภาคอุตสาหกรรมมากขึ้น ในขณะที่มาตรการในการส่งเสริมทางด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อมมีความพร้อมน้อยมาก ส่งผลเกิดปัญหาสุขภาพของผู้ประกอบอาชีพ^[1] ที่เกิดจากการใช้เทคโนโลยีเครื่องจักรต่าง ๆ ในกระบวนการทำงาน การเพิ่มเวลาการทำงาน ซึ่งสิ่งเหล่านี้ สร้างการเจ็บป่วย ความอ่อนเพลียและความเครียด ได้ จากรายงานสำนักงานกองทุนประกันสังคม ระหว่างปี 2550 – 2552 พบว่า การประสบอันตรายและการเจ็บป่วยของลูกจ้างมีอัตราเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 4 ต่อปี^[1] อย่างไรก็ตามสิ่งที่น่าเป็นห่วงอย่างมาก อีกประการหนึ่งคือ ความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับสุขภาพของประชาชนวัยแรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมยังมีอยู่อย่างค่อนข้างต่ำ^[1]

จังหวัดนครราชสีมาเป็นจังหวัดหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีอัตราการขยายตัวด้านการลงทุนภาคอุตสาหกรรมที่ค่อนข้างสูง เห็นได้จากสถิติจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมและ ผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมที่เพิ่มมากขึ้น จากปี 2546 มีโรงงานต่าง ๆ จำนวน 1,283 แห่ง มีผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมทั้งสิ้น 67,154 คน จนกระทั่งในปี 2550 มีโรงงานอุตสาหกรรมทั้งสิ้น 2,057 แห่ง เพิ่มจากปี 2546 คิดเป็นร้อยละ 37 มีผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมจำนวน 113,671 คน เพิ่มขึ้นจากปี 2546 คิดเป็นร้อยละ 41^[7] โดยตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ถึง 738 แห่ง มีผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมจำนวน 42,567 คน คิดเป็น ร้อยละ 37 ของจำนวนผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมทั้งหมดในจังหวัดนครราชสีมา และพบว่าลักษณะโรงงานอุตสาหกรรมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา จะมีลักษณะประเภทอุตสาหกรรมการ

ผลิตที่ค่อนข้างเฉพาะ โดยแบ่งเป็น 4 ประเภท ใหญ่ ๆ ได้แก่ กลุ่มโรงงานอุตสาหกรรมพลาสติก จำนวน 39 แห่ง มีผู้ใช้แรงงานทั้งสิ้น 4,156 คน กลุ่มโรงงานอุตสาหกรรมไฟฟ้าและเครื่องใช้ไฟฟ้า จำนวน 25 แห่ง มีผู้ใช้แรงงานทั้งสิ้น 9,853 คน กลุ่มอุตสาหกรรมเครื่องจักรกลและชิ้นส่วนยานยนต์ จำนวน 54 แห่ง มีผู้ใช้แรงงานทั้งสิ้น 1,554 คน^[7] ประชาชนเหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นประชาชนในพื้นที่ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีสภาพแวดล้อมที่ ตรงกันข้ามกับบ้านเดิมทุกประการ อาทิเช่น โรงงานอุตสาหกรรมมีเสียงเครื่องจักรดังตลอดเวลา มีระเบียบปฏิบัติในการทำงานที่เคร่งครัด ทำงาน เป็นกะ และอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เสี่ยงต่อการเกิด โรค โดยเฉพาะ แสง สี เสียง ฝุ่น สารเคมี ที่ล้วนแต่ มีผลเสียต่อสุขภาพ

จากการศึกษาข้อมูล ที่สำนักงาน ประกันสังคม จังหวัดนครราชสีมา เกี่ยวกับสาเหตุ การตายของผู้ประกันตน ปี 2549 พบว่ามี ผู้ประกันตนเสียชีวิต 219 ราย ซึ่งมีสาเหตุการตาย ที่สำคัญคือ อุบัติเหตุร้อยละ 58.45 โรคหัวใจร้อยละ 13.24 โรคมะเร็งทุกชนิดร้อยละ 6.39 ความดัน โลหิตสูงและภูมิคุ้มกันบกพร่องร้อยละ 3.20 ที่เหลือ เป็นการตายจากสาเหตุอื่น ๆ ได้แก่ ดับอักเสบ ไตวาย เยื่อหุ้มสมองอักเสบ โลหิตเป็นพิษ^[5] จากข้อมูล ดังกล่าว จะเห็นว่าสอดคล้องกับการรายงานสาเหตุ การตายที่สำคัญ 5 อันดับแรกของประชาชนใน จังหวัดนครราชสีมา ในปี 2554 – 2555 ต่อพัน ประชากร ที่พบว่าประชาชนเสียชีวิตด้วยโรคต่าง ๆ ที่สำคัญ ได้แก่ โรคหัวใจ อัตราตาย 46.0 โรคมะเร็งทุกชนิด อัตราตาย 60.0 อุบัติเหตุ อัตรา

ตาย 46.0 โรคความดันโลหิตสูง อัตราตาย 5.0^[6] จะ เห็นได้ว่า โรคต่าง ๆ ที่เป็นสาเหตุสำคัญของการตาย ของผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมในอำเภอ เมือง จังหวัดนครราชสีมา ส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับ พฤติกรรมเสี่ยงด้านต่างๆ รวมทั้งสภาพแวดล้อมที่ เป็นปัจจัยเสี่ยง ปัจจัยด้านชีวภาพ และปัจจัยด้าน สังคม ซึ่งสอดคล้องกับรายงานของสำนักงาน นโยบายและยุทธศาสตร์กระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. 2555 พบสาเหตุการตายที่สำคัญ 5 อันดับแรกของ ประเทศไทย คือ โรคหัวใจ มะเร็งทุกชนิด อุบัติเหตุ ความดันโลหิตสูงและโรคหลอดเลือดในสมอง การบาดเจ็บจากการ ฆ่าตัวตายและการถูกฆ่าตาย ปัจจัยเสี่ยงด้านพฤติกรรม ที่เกี่ยวข้องกับสาเหตุ เหล่านี้ ได้แก่ การบริโภคอาหารไม่ถูกต้อง มีน้ำหนักมากเกินไป ขาดการออกกำลังกาย มีความเครียด มีการดื่มสุรา ซึ่งสาเหตุต่าง ๆ เหล่านี้ สามารถป้องกันและสามารถชะลอการเกิดได้ด้วย การมีพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพที่ถูกต้องและ เหมาะสม

จากความเป็นมาและความสำคัญของ ปัญหาดังกล่าว อีกทั้งกระทรวงสาธารณสุข ได้ให้ ความสำคัญในปัญหาด้านสุขภาพของพนักงานที่ ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมทุกประเภท ผู้วิจัยจึง สนใจที่จะศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมส่งเสริม สุขภาพของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรม อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของ พนักงานในโรงงานอุตสาหกรรม อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

2. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรม อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

ความสำคัญของการวิจัย

1. เป็นข้อมูลนำเสนอผู้บริหารโรงงานอุตสาหกรรมในการนำปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ มาจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพให้กับพนักงานในโรงงาน อุตสาหกรรมของตนเอง

2. เป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารและปฏิบัติงานด้านการส่งเสริมสุขภาพ ในการกำหนดทิศทางการพัฒนาการส่งเสริมสุขภาพของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรม อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร พนักงานที่มีอายุตั้งแต่ 18 ขึ้นไป ที่ทำงานเป็นพนักงานหรือลูกจ้าง ในกลุ่มโรงงานอุตสาหกรรม 4 ประเภท ในเขตอำเภอเมือง

จังหวัดนครราชสีมา ได้แก่ กลุ่มโรงงานอุตสาหกรรมพลาสติก กลุ่มโรงงานอุตสาหกรรมไฟฟ้าและเครื่องใช้ไฟฟ้า กลุ่มโรงงานอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูป กลุ่มโรงงานอุตสาหกรรมเครื่องจักรกลและผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ จำนวนทั้ง 19,102 คน ใน 203 แห่ง

กลุ่มตัวอย่างและวิธีการสุ่มตัวอย่าง ในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างได้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (multi-stage sampling) โดยมีวิธีการดังนี้

1. หาขนาดกลุ่มตัวอย่างที่นำมาศึกษาในครั้งนี้ ใช้สูตรสำหรับหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างของยามานะ^[9]

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n คือ ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N คือ ขนาดของประชากรที่ทราบแน่ชัด

e คือ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ที่ 0.05

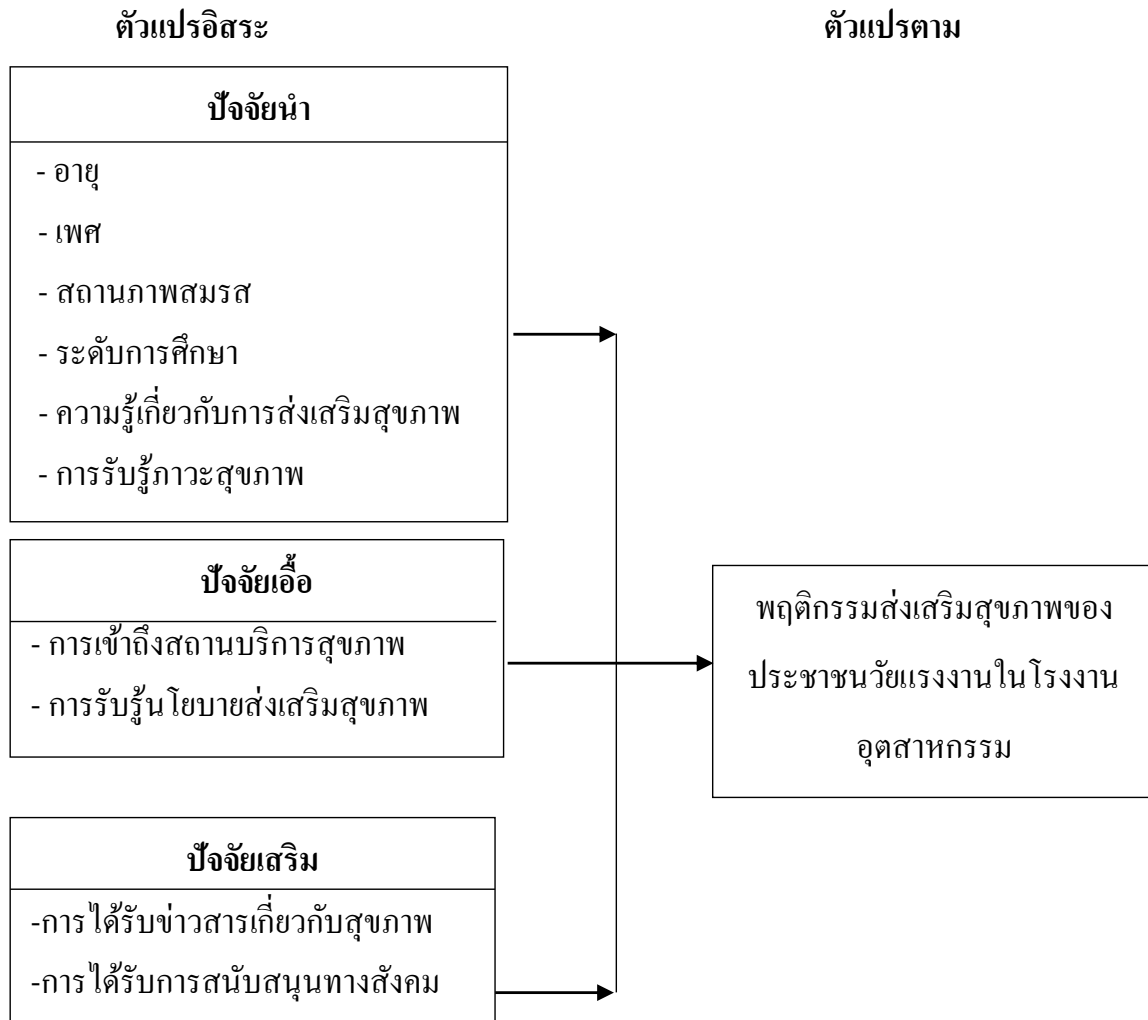
แทนค่าสูตร

$$n = \frac{19,567}{1 + 19,567(0.05)^2} = 391 \text{ คน}$$

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ขนาดตัวอย่าง 400 คน เพื่อสะดวกในการแปลผล

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ ได้จากการประยุกต์แบบจำลอง PRECEDE-PROCEED ในการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ 3 กลุ่ม คือ กลุ่มปัจจัยนำ กลุ่มปัจจัยเอื้อ กลุ่มปัจจัยเสริม และประยุกต์แบบประเมินวิธีการดำเนินชีวิตและลักษณะนิสัยทางสุขภาพของ Pender^[8] ในการศึกษาพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ ดังภาพ 1

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองตามกรอบแนวคิด และวัตถุประสงค์ของการวิจัย ประกอบด้วย ข้อคำถาม 4 ส่วน ส่วนที่ 1 ปัจจัยนำ แบ่งเป็น ข้อมูลด้านลักษณะประชากร ความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริม การรับรู้ภาวะสุขภาพ ส่วนที่ 2 ปัจจัยเอื้อ แบ่งเป็น การเข้าถึงสถานบริการสุขภาพ และการรับรู้

นโยบาย ส่วนที่ 3 ปัจจัยเสริม ได้แก่ การได้รับ ข่าวสารเกี่ยวกับสุขภาพ และการได้รับการ สนับสนุนทางสังคม ส่วนที่ 4 พฤติกรรมส่งเสริม สุขภาพ และดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้ แบบสอบถาม แบบตอบด้วยตนเองแล้วไปปรับคืน (self – administered questionnaires)

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลมาครบแล้ว นำมาตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของข้อมูล ตรวจสอบให้คะแนนและลงรหัสเตรียมข้อมูล เพื่อนำไปคำนวณด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (statistical package for social science) ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ คำนวณค่าร้อยละ หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ ด้วยการวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอน (stepwise multiple regression analysis)

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

1. **ปัจจัยนำ** พนักงานส่วนใหญ่เป็นหญิง ร้อยละ 59.0 มีอายุอยู่ในช่วง 25-34 ปี คิดเป็นร้อยละ 54.3 มีสถานภาพสมรสคู่ คิดเป็นร้อยละ 62.8 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาคิดเป็นร้อยละ 57.8 และพบว่าพนักงานส่วนใหญ่ ร้อยละ 56.3 มีความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพอยู่ในระดับปานกลาง และร้อยละ 58.0 มีการรับรู้ภาวะสุขภาพอยู่ในระดับสูง

2. **ปัจจัยเอื้อ** พนักงาน ร้อยละ 47.8 มีการเข้าถึงสถานบริการสุขภาพ อยู่ในระดับปานกลาง คือ รองลงมา ร้อยละ 29.0 อยู่ในระดับสูง ส่วนการรับรู้นโยบายส่งเสริมสุขภาพพบว่าพนักงาน ร้อยละ 71.0 มีการรับรู้นโยบายส่งเสริมสุขภาพอยู่ในระดับสูง รองลงมา ร้อยละ 26.2 อยู่ในระดับปานกลาง

3. **ปัจจัยเสริม** พนักงาน ร้อยละ 51.8 ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับสุขภาพอยู่ในระดับสูง รองลงมา ร้อยละ 39.7 อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนการได้รับการได้รับการสนับสนุนทางสังคม พบว่าพนักงาน ร้อยละ 40.9 ได้รับการสนับสนุนทางสังคมอยู่ในระดับต่ำ รองลงมา ร้อยละ 29.8 อยู่ในระดับปานกลาง

4. **พฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ** พนักงานส่วนใหญ่ ร้อยละ 89.7 มีพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ ถูกต้อง ปานกลาง รองลงมา ร้อยละ 8.5 มีพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพถูกต้องน้อย

5. **การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ** ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของพนักงาน ในโรงงานอุตสาหกรรม จากปัจจัยที่นำมาศึกษาทั้งหมด 3 กลุ่ม คือ กลุ่มปัจจัยนำ ได้แก่ ปัจจัย ลักษณะประชากร (อายุ เพศ สถานภาพสมรส การศึกษา) ความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพ การรับรู้ภาวะสุขภาพ กลุ่มปัจจัยเอื้อ ได้แก่ ปัจจัย การเข้าถึงสถานบริการสุขภาพ การรับรู้ นโยบายส่งเสริมสุขภาพ กลุ่มปัจจัยเสริม ได้แก่ ปัจจัย การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับสุขภาพ การได้รับการสนับสนุนทางสังคม พบว่า ปัจจัยที่สามารถทำนายหรืออธิบายการผันแปรพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 มีจำนวน 2 ปัจจัย คือ การได้รับการสนับสนุนทางสังคม และการรับรู้ภาวะสุขภาพ โดยสามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ ได้ร้อยละ 56 ดังตาราง 1

ตาราง 1 ผลการวิเคราะห์ความถดถอยพหุแบบขั้นตอนของตัวแปรที่ร่วมกันทำนายพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพ

ตัวแปร	b	Beta	t	Sig.
Constant (ค่าคงที่)	1.615	0.077	20.838	0.000
1.การได้รับการสนับสนุนทางสังคม	0.065	0.019	3.435	0.001
2.การรับรู้ภาวะสุขภาพ	0.076	0.030	2.580	0.010

$R = 0.238$, $R^2 = 0.56$, $S.E = 0.305$, $F = 11.879$, $Sig. = 0.000$

สามารถเสนอเป็นสมการถดถอยพหุเส้นตรง ซึ่งเป็นสมการทำนายในรูปคะแนนดังนี้

$$Y = 1.615 + 0.065 x_1 + 0.076 x_2$$

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา จากผลการวิจัย พบว่า การได้รับการสนับสนุนทางสังคม เป็นตัวทำนายพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพสูงสุด ดังนั้น บุคคลในครอบครัว ญาติพี่น้อง เพื่อนร่วมงาน ผู้บังคับบัญชา บุคลากรทางการแพทย์/สาธารณสุข เป็นกลุ่มบุคคลที่มีผลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของพนักงานให้ถูกต้องได้ โดยการให้ข้อมูลข่าวสาร การให้กำลังใจหรือการตักเตือน หรือการสนับสนุนทางด้านวัสดุอุปกรณ์ ดังนั้น ในการวางแผนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมสุขภาพของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรม ควรจะจัดกิจกรรมที่เน้นไปในการมีส่วนร่วมของครอบครัว ชุมชนสังคม ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพที่ถูกต้องเหมาะสมของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรมและจากผลการวิจัย พบว่า การรับรู้ภาวะสุขภาพ เป็นตัวทำนายพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ ของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรม กล่าวคือ พนักงานที่รับรู้

สุขภาพตนเองดี ก็จะมีแนวโน้มที่จะส่งเสริมสุขภาพดีกว่าพนักงานที่รับรู้ว่าคุณภาพไม่มี ดังนั้น หากโรงงานอุตสาหกรรมสามารถจัดให้มี การตรวจร่างกายประจำปี ก็ส่งผลต่อพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของพนักงาน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป จากการศึกษาพบว่า การได้รับการสนับสนุนทางสังคม มีความสัมพันธ์และมีผลต่อการมีพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ ดังนั้นจึงควรศึกษาผลการจัดโปรแกรมสุขศึกษาที่คำนึงถึงตัวแปรดังกล่าวเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพในกลุ่มพนักงาน และ การวิจัยในเรื่อง พฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ มีความลึกซึ้งซึ่งต้องอาศัยระยะเวลาาน ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไป ควรใช้วิธีการสัมภาษณ์ สังเกต หรือวิธีการทางมนุษยวิทยา จะทำให้มองเห็นพฤติกรรมหรือปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริมสุขภาพได้ชัดเจน ลึกซึ้งมากกว่าวิธีการสำรวจโดยการสอบถามเพียงอย่างเดียว

เอกสารอ้างอิง

- [1] กรมอนามัย. กรมสรุปลสถานการณ์แนวโน้ม ปัญหาอาชีวอนามัยในประเทศไทย พ.ศ. 2555 : นนทบุรี : กองอาชีวอนามัย; 2555.
- [2] คณะกรรมการอำนวยการจัดทำแผนพัฒนา สุขภาพแห่งชาติฉบับที่ 11. แผนพัฒนา สุขภาพแห่งชาติในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555 – 2559. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่ง สินค้าและพัสดุภัณฑ์; 2555.
- [3] สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครราชสีมา. แผนพัฒนาสาธารณสุข ประจำปี 2559. พิมพ์ ครั้งที่ 1. นครราชสีมา : อุบลยงสวัสดิ์การ พิมพ์; 2559.
- [4] สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์สาธารณสุข สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข . การ ประเมินนโยบาย และยุทธศาสตร์ การบรรลุ เป้าหมายสุขภาพดีถ้วนหน้า ปี 2555. พิมพ์ ครั้งที่ 1. นนทบุรี : อุษาการพิมพ์; 2555.
- [5] สำนักงานประกันสังคมจังหวัดนครราชสีมา. การสำรวจภาระทำงานของประชาชนวัย แรงงานในจังหวัดนครราชสีมา ประจำปี 2555 -2556. พิมพ์ครั้งที่ 1. นครราชสีมา : มิตรภาพ; 2555.
- [6] สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครราชสีมา รายงานสาธารณสุข ประจำปี 2559 .พิมพ์ครั้งที่ 1. นครราชสีมา : อุบลยงสวัสดิ์การพิมพ์; 2559.
- [7] อุตสาหกรรมจังหวัดนครราชสีมา. สำนักงาน. ทำเนียบโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดนครราชสีมา ปี 2555 สำนักงาน อุตสาหกรรมจังหวัดนครราชสีมา; 2555.
- [8] Pender. Health promotion in nursing practice. 2^{ed}. Newyork Connection: Applenton & Lange; 1987
- [9] Yamane, Taro Statistics: An Introductory Analysis. Third editio. Newyork : Harper and Row Publication; 1973.